

de andre eksamineres af, tyder dette ogsaa paa, at de have kunnet staa Maal med de andre, selv om de gennemgaaende have faaet en lavere Karakter. Karakteren er for mig, ligesom det ogsaa er udtalt af flere andre, det mindste, naar man skal til at vælge en god Lærer for sine Børn. Det kommer mere an paa, om Læreren har Naturgaver til at omgaaes Børn. Det er min Erfaring, at mange af dem, der have gældt som store Uds blandt Lærerne med Hensyn til at meddele Kundskaber, derimod aldeles ikke have magtet den anden Side af Lærergerningen, nemlig Optræksarbejdet. — I det hele kunde der nok ved at omtale dette Lovforslag have været Grund til at sammenholde det med Almueskolevæsenets Ordning i det hele; dog, Tiden er fremskreden, og det ligger jo fjærrere. Men det skal betones, at det er min Mening, at Folket i det hele selv har følt Trang til større Oplysning og selv har arbejdet for at staa den. Derpaa staa baade Børnefriskolerne og Folkehøjskolerne som Tegn. Det skal betones, at dem skal man nødig tale for lavt om. Desuden har jeg den bestemte Erfaring ved en Sammenligning mellem statsuddannede Seminarister og de private, at der er flere fattige, som netop paa Grund af deres smaa Forhold have maattet søge private Seminarier, men flere af disse have, netop fordi de have været nødt til at gaa den Vej, i flere Aar i Forvejen søgt at staa sig Uddannelse paa anden Maade ad privat Vej ogsaa ved at hjælpe ældre Lærere i større Børneskoler eller ved at være Binterlærere ovre i de vestjydske Skoler; det har netop været Grunden til, at de maatte søge Privatseminarierne. Det er af den Grund, at de netop ofte have faaet en bedre Uddannelse og gjort bedre Fyldest som praktiske Skolemænd, naar de have faaet Eksamen, end de, der komme fra Statsseminarierne. Jeg vilde hellere, at man skulde forhøje denne Understøttelse til Uddannelse af Lærere end privat Vej, end at man vil oprette en Statsanstalt til Uddannelse af Lærere. Efter hvad der foreligger meddelte, tror jeg ikke, den er nødvendig for at staa de fornødne Lærere til Almueskolevæsenet, og jeg tror heller ikke, efter hvad jeg før sagde, at det ubetinget er det heldigste at foretrække Uddannelsen paa et Statsseminarium. — Der er for Resten en Ting, der har undret mig ved at gennemlæse dette Lovforslag, i Betragtning af netop den Oplysning, at vi ikke trænge til at staa flere uddannede, at vi ingen Mangel have paa Lærere, og det er dette: Hvorfor ikke tage et af de nuværende Statsseminarier og omdanne det til

et Statsseminarium for Kvinder? Der er f. Eks. Ranum Seminarium. Der har før været Tale paa Rigsdagen om at nedlægge dette, og det har ingen videre Tilgang haft de senere Aar; saa vidt jeg ved, er det for Øjeblikket uden Forstander. Der kunde jo være Anledning til at omdanne dette, da vi jo ingen Mangel have paa uddannede Lærere.

Endelig har jeg dette imod Forslaget, som Kirke- og Undervisningsministeren udtalte ved Forelæggelsen, at det ikke skulde være et „enten — eller“, men et „baade — og“. Det er jeg imod. Deri er jeg enig med et Par af de foregaaende Talere, at det er ikke heldigt at blande disse to Dele sammen. Jeg tror, at selv om man opretter et Statsseminarium til Uddannelse af Kvinder og lægger det ovre i Jylland, vil det blive meget lidt besøgt her ovre fra København eller fra Bjerne i det hele. Det vilde nærmest blive til Gavn for dem, som skulde uddannes til Bogelærere; men dertil er det uheldigt, og dertil er det meget for dyrt. Jeg vil altsaa hellere, at de to Ting stilles ad, at Forslaget kun skal gaa ud paa Uddannelse af Kvinder til almindelig Lærereindeelskolen, og at der ogsaa blev Tale om Oprettelse af en Statsanstalt til Uddannelse af Bogelærere. Men endnu meget hellere vilde jeg et andet, nemlig at Myn-dighederne vilde gaa ind paa, at den Sum, som det skal koste at drive den foreslaede Lærestanstalt, disse 32,000 Kr. aarlig, fordeltes mellem Amtsskolerne, der saa igen skulde uddele dem til Ansøgerinder, der have Byst til at blive Lærere i Bogestoler, og som saa selv maatte uddanne sig hos Skolelærere, der leve under lignende Bilskaar som dem, de skulle være vant til. Der vilde de saa den Uddannelse, som maa være den første for al Lærergerning, ved hvilken det ikke drejer sig saa meget om Kundskaber som om Naturanlæg og Kærlighed til Gerningen. Dette Forslag bærer Bræg af den Mistro, som vi altid have mødt hos Styrelsen overfor den folkelige Bevægelse i Retning af at komme frem til større Oplysning, overfor Højskoler og Friskoler. De Forslag, der have været forelagte Rigsdagen i det mindste tre Gange af tidligere Kirkeministre, Ministerne Hall, Fischer og Scavenius, have aldrig taget noget Hensyn til den folkelige Bevægelse, som har været oppe i Landet i Retning af at staa sig selv Oplysning. Jeg har altid faaet det Indtryk, at naar der skulde gives Bidrag til denne folkelige Selvhjælp, til at staa større Oplysning gennem Friskoler og Højskoler, har det fra Statens Side altid været under en vis Tvang, at